

Review of draft laws on cryptocurrency regulation

Україна, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 9/2, оф. 67,
тел. (044) 500-79-71 www.jurimex.ua, www.jurblog.com.ua

ПРОЕКТ ЗАКОНУ ПРО ОБІГ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ (№7183 від 06.10.2017)

Статус криптовалюти

Прямо не визначений, водночас до криптовалюти застосовуються загальні норми, які розповсюджуються на право приватної власності, може виступати засобом міни. Можна зробити висновок, що за своїм правовим статусом криптовалюта тяжіє до товару (майна).

Особи, на яких може вплинути

- *криптовалютна біржа* – організація (юридична особа), вимоги до якої встановлюються Національним банком України;
- *користувач системи блокчейн* – особа (в тому числі ФОП), яка за допомогою власного та/або орендованого технічного обладнання підтримує працездатність системи блокчейн, здійснює проведення криптовалютних транзакцій та захисту системи блокчейн;
- *власник криптовалюти* – особа (в тому числі ФОП), яка на законних підставах зберігає та володіє криптовалютою;
- *майнер* - особа (в тому числі ФОП), яка за допомогою власного та/або орендованого спеціалізованого обладнання забезпечує працездатність та безпечність системи блокчейн, криптовалютних транзакцій, отримує винагороду системи блокчейн та/або набуває права власності на криптовалюту.

Криптообмінники не визнаються суб'єктами криптовалютних операцій, їх діяльність не регулюється. Обмін криптовалюти на електронні гроші, фінансові цінності, цінні папери здійснюється виключно криптовалютною біржою.

Операції, які можуть вчинятися з криптовалютою

Суб'єкт криптовалютних операцій (криптовалютна біржа, користувач системи блокчейн, власник криптовалюти, майнер) має право вільно розпоряджатись криптовалютою, зокрема **здійснювати операції з міни (обміну)** криптовалюти будь-яких видів на іншу криптовалюту, обмінювати її на електронні гроші, валютні цінності (гривня, іноземна валюта, банківські метали тощо), цінні папери, послуги, товари тощо.

До таких операцій з міни (обміну) застосовуються положення Цивільного кодексу України, які регулюють міну (бартер).

Оподаткування

Об'єктом оподаткування є криптовалюта, отримана майнером в процесі майнінгу. Зазначене положення не відповідає чинному законодавству України. Оскільки, **будь-які питання щодо оподаткування регулюються Податковим кодексом України і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України** (крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до Податкового кодексу України та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства).

Порядок оподаткування операцій з майнінгу, міни (обміну) криптовалюти регулюється чинним законодавством України. Дохід отриманий криптовалютною біржою від здійснення криптовалютних операцій підлягає оподаткуванню у відповідності до вимог чинного законодавства України. Водночас, **проектів законів, які б вносили зміни до Податкового кодексу України щодо оподаткування зареєстровано не було.**

Правові наслідки прийняття законопроекту

Суттєвого значення прийняття проекту закону для врегулювання відносин щодо обігу, зберігання, володіння, використання та проведення операцій за допомогою криптовалюти в Україні (мета проекту закону), **не матиме**. Разом з тим, фактично державою буде визначено правовий статус криптовалюти.

Проект закону не покладає додаткових обов'язків на суб'єктів криптовалютних операцій, окрім криптовалютних бірж, а саме такі обов'язки:

- **зберігати дані** щодо проведених транзакцій (фактично, про операції обміну) **протягом 5 років**;
- **здійснювати моніторинг** всіх **транзакцій, ідентифікацію та персоніфікацію** суб'єкта криптовалютних операцій.

Вимоги до порядку створення та діяльності криптовалютних бірж, визначається Національним банком України.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ ПРО СТИМУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ ТА ЇХ ПОХІДНИХ В УКРАЇНІ (№7183-1 від 10.10.2017)

Статус криптовалюти

Прирівнюється до фінансового активу для цілей правового регулювання.

Особи, на яких може вплинути

Вводиться поняття «професійних учасників ринку криптовалют», до яких належать криптобіржі, інші фінансові установи, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют, інвестори на ринку криптовалют, а також суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють діяльність з видобування (майнінгу) криптовалют.

Криптобіржа:

- юридична особа, яка створена у формі господарського товариства (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, повне товариство, командитне товариство);
- статус фінансової установи;
- мінімальний розмір статутного капіталу – 5 млн гривень на дату видачі ліцензії, який може бути сформовано виключно грошовими коштами (**не дозволяється формування статутного капіталу за рахунок коштів, джерела походження яких неможливо підтвердити відповідно до законодавства у сфері фінансового моніторингу**);
- вимоги до структури власності (встановлюється Нацкомфінпослуг);
- вимоги до ділової репутації засновників (учасників) та керівників (встановлюється Нацкомфінпослуг);
- до складу учасників прямо та/або опосередковано не можуть входити: нерезиденти, що зареєстровані в одній з [офшорних зон](#), або юридичні особи України, засновниками (учасниками) або власниками істотної участі яких є нерезидент (нерезиденти) зазначених офшорних зон; іноземні юридичні та/або фізичні особи та юридичні особи-резиденти України, кінцевими вигодоодержувачами яких є іноземні фізичні особи, якщо такі особи є резидентами держави, визнаної згідно із законодавством України державою-окупантом, або визнаної згідно з нормами міжнародного права державою-агресором;
- **громадянам України має належати не менше ніж 51% часток у статутному (складеному капіталі), що становить не менше ніж 2 550 000 гривень;**
- діяльність ліцензується;
- доменне ім'я офіційного веб-сайту належить до верхнього рівня «ua», найменування якого повинно співпадати із зареєстрованою на території України ТМ;
- є суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Криптообмінник:

- юридична особа, створена у будь-якій організаційно-правовій формі;
- статус фінансової установи;
- діяльність ліцензується;
- доменне ім'я офіційного веб-сайту належить до верхнього рівня «ua», найменування якого повинно співпадати із зареєстрованою на території України ТМ;
- є суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Додаткові вимоги встановлюються ліцензійними умовами.

Майнерами можуть бути виключно ФОП та юридичні особи.

Оподаткування та пільги

Юридичні та фізичні особи, що здійснюють операції з продажу криптовалюти, крім фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку криптовалют, при здійсненні

ними криптообмінних операцій з клієнтами є платниками збору на обов'язкове державне пенсійне страхування. Об'єктом оподаткування є сума операції з купівлі-продажу (обміну) криптовалюти за гривню. Ставка збору – 2% від об'єкта оподаткування.

Пільги для майнерів:

- **тарифне регулювання цін на електроенергію та інші ресурси:** суб'єктам господарювання, що здійснюють підприємницьку діяльність з видобування (майнінгу) криптовалют в межах індустріальних парків, якщо поза межами індустріальних парків - шляхом зниження тарифів на використання електричної енергії в нічний час;
- **встановлення пільгового оподаткування.**

Відповідальність

Здійснення діяльності на ринку криптовалют, у разі відсутності ліцензії (та/або за відсутності статусу фінансової установи) тягне за собою:

- **заборону та зупинення на певний термін (до одного року) діяльності фінансових установ,** що надають фінансові послуги на ринку криптовалют, у разі відсутності ліцензії на цю діяльність (передбачено проектом закону);
- адміністративну відповідальність за порушення порядку провадження господарської діяльності ([ст. 164 КУпАП](#)), що тягне за собою накладення **штрафу від 17 000 гривень до 34 000 гривень з конфіскацією грошей,** одержаних внаслідок вчинення цього адміністративного правопорушення, чи без такої;
- адміністративну відповідальність за порушення порядку зайняття діяльністю з надання фінансових послуг ([ст. 166-8 КУпАП](#)), що тягне за собою накладення **штрафу від 1 700 гривень до 4 250 гривень.**

Законопроект вносить зміни до [Кодексу про адміністративні правопорушення](#) та доповнює новою статтею, яка встановлює **відповідальність за незаконне використання об'єктів прав власності третіх осіб при видобуванні (майнінгу) криптовалют,** що тягне за собою накладення **штрафу в розмірі 85 000 гривень.**

Правові наслідки прийняття законопроекту

Проект закону встановлює жорсткі правила гри на ринку криптовалюти (для криптобірж та криптообмінників), що може призвести до утворення двох ринків криптовалют – легального та тіньового сектору, у разі його прийняття. Разом з тим, регулювання ринку криптовалют через ліцензування втілює сучасні світові тенденції.

Разом з тим, стимулювання діяльності з видобування (майнінгу) криптовалют, яке передбачається проектом закону, може мати позитивні наслідки, в тому числі залучення додаткових інвестицій.

Підготувала:

юрист практики ІТ права Наталія Найман